HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ולא ראי השן שאין כוונתו להזיק כראי הקרן שכוונתו להזיק ולאו ק"ו הוא ומה שן שאין כוונתו להזיק חייב קרן שכוונתו להזיק כ"ש איצטריך ס"ד אמינא מידי דהוה אעבד ואמה לאו אע"ג דכוונתן להזיק אפ"ה [א]פטירי ה"נ לא שנא אמר רב אשי אטו עבד ואמה לאו טעמא רבה אית בהו [ב]שמא [ג]יקניטנו רבו וילך וידליק גדישו של חבירו ונמצא זה מחייב את רבו מאה מנה בכל יום אלא פריך הכי לא ראי הקרן שכוונתו להזיק כראי השן שאין כוונתו להזיק ולא ראי השן שיש הנאה להזיקו כראי הקרן שאין הנאה להזיקו ורגל מאי שיריה כשהזיק חב המזיק לאתויי רגל וליתנייה בהדיא אלא אמר רבא תנא שור לרגלו ומבעה לשינו וה"ק לא ראי הרגל שהזיקה מצוי כראי השן שאין הזיקה מצוי ולא ראי השן שיש הנאה להזיקו כראי הרגל שאין הנאה להזיקו וקרן מאי שיריה כשהזיק חב המזיק לאתויי קרן וליתנייה בהדיא במועדין מתחילתן קמיירי בתמין ולבסוף מועדין לא קמיירי ושמואל מ"ט לא אמר כרב אמר לך אי סלקא דעתך אדם הא קתני סיפא שור המועד ושור המזיק ברשות הניזק והאדם וליתני ברישא בנזקי ממון קמיירי בנזקי גופו לא קמיירי ורב נמי הא קתני אדם בסיפא אמר לך רב ההוא למחשביה בהדי מועדין הוא דאתא ומאי לא הרי ה"ק לא ראי השור שמשלם את הכופר כראי האדם שאין משלם את הכופר ולא ראי האדם שחייב בארבעה דברים כראי השור שאין בו ארבעה דברים הצד השוה שבהן שדרכן להזיק וכי שור דרכו להזיק במועד ומועד דרכו להזיק כיון דאייעד אורחיה הוא אדם דרכו להזיק בישן ישן דרכו להזיק כיון דכייף ופשיט אורחיה הוא ושמירתן עליך אדם שמירת גופו עליו הוא ולטעמיך הא דתני קרנא ארבעה אבות נזיקין ואדם אחד מהן אדם שמירת גופו עליו הוא אלא כדאמר ליה רבי אבהו לתנא תני אדם שמירת גופו עליו הכא

ולא ראי השן שאין כוונתו להזיק כראי הקרן שכוונתו להזיק חייב קרן שכוונתו להזיק כ"ש איצטריך ס"ד אמינא מידי דהוה אעבד ואמה לאו אע"ג דכוונתן להזיק אפ"ה [א]פטירי ה"נ לא שנא אמר רב אשי אטו עבד ואמה לאו טעמא רבה אית בהו [ב]שמא [ג]יקניטנו רבו וילך וידליק גדישו של חבירו ונמצא זה מחייב את רבו מאה מנה בכל יום אלא פריך הכי לא ראי הקרן שכוונתו להזיק כראי השן שאין כוונתו להזיק ולא ראי השן שיש הנאה להזיקו כראי הקרן שאין הנאה להזיקו ורגל מאי שיריה כשהזיק חב המזיק לאתויי רגל וליתנייה בהדיא אלא אמר רבא תנא שור לרגלו ומבעה לשינו וה"ק לא ראי הרגל שהזיקה מצוי כראי השן שאין הזיקה מצוי ולא ראי השן שיש הנאה להזיקו כראי הרגל שאין הנאה להזיקו וקרן מאי שיריה כשהזיק חב המזיק לאתויי קרן וליתנייה בהדיא במועדין מתחילתן קמיירי בתמין ולבסוף מועדין לא קמיירי ושמואל מ"ט לא אמר כרב אמר לך אי סלקא דעתך אדם הא קתני סיפא שור המועד ושור המזיק ברשות הניזק והאדם וליתני ברישא בנזקי ממון קמיירי בנזקי גופו לא קמיירי ורב נמי הא קתני אדם בסיפא אמר לך רב ההוא למחשביה בהדי מועדין הוא דאתא ומאי לא הרי ה"ק לא ראי השור שמשלם את הכופר כראי האדם שאין משלם את הכופר ולא ראי האדם שחייב בארבעה דברים כראי השור שאין בו ארבעה דברים הצד השוה שבהן שדרכן להזיק וכי שור דרכו להזיק במועד ומועד דרכו להזיק כיון דאייעד אורחיה הוא אדם דרכו להזיק בישן ישן דרכו להזיק כיון דכייף ופשיט אורחיה הוא ושמירתן עליך אדם שמירת גופו עליו הוא ולטעמיך הא דתני קרנא ארבעה אבות נזיקין ואדם אחד מהן אדם שמירת גופו עליו הוא אלא כדאמר ליה רבי אבהו לתנא תני אדם שמירת גופו עליו הכא

ונא ראי השן שאין כוונתו להזיק כראי הקרן שכוונתו להזיק ולאו ק"ו הוא ומה שן שאין כוונתו להזיק חייב קרן שכוונתו להזיק לא כ"ש איצטריך ס"ד אמינא מידי דהוה אעבד ואמה לאו אע"ג דכוונתן להזיק אפ"ה [א]פטירי ה"נ לא שנא אמר רב אשי אטו עבד ואמה לאו טעמא רבה אית בהו [ב]שמא [ג]יקניטנו רבו וילך וידליק גדישו של חבירו ונמצא זה מחייב את רבו מאה מנה בכל יום אלא פריך הכי לא ראי הקרן שכוונתו להזיק כראי השן שאין כוונתו להזיק ולא ראי השן שיש הנאה להזיקו כראי הקרן שאין הנאה להזיקו וקרן מאי שיריה כשהזיק חב המזיק לאתויי רגל וליתנייה בהדיא אלא אמר רבא תנא שור לרגלו ומבעה לשינו וה"ק לא ראי הרגל שהזיקה מצוי כראי השן שאין הזיקה מצוי ולא ראי השן שיש הנאה להזיקו כראי הרגל שאין הנאה להזיקו וקרן מאי שיריה כשהזיק חב המזיק לאתויי קרן וליתנייה בהדיא במועדין מתחילתן קמיירי בתמין ולבסוף מועדין לא קמיירי ושמואל מ"ט לא אמר כרב אמר לך אי סלקא דעתך אדם הא קתני סיפא שור המועד ושור המזיק ברשות הניזק והאדם וליתני ברישא בנזקי ממון קמיירי בנזקי גופו לא קמיירי ורב נמי הא קתני אדם בסיפא אמר לך רב ההוא למחשביה בהדי מועדין הוא דאתא ומאי לא הרי ה"ק לא ראי השור שמשלם את הכופר כראי האדם שאין משלם את הכופר ולא ראי האדם שחייב בארבעה דברים כראי השור שאין בו ארבעה דברים הצד השוה שבהן שדרכן להזיק וכי שור דרכו להזיק במועד ומועד דרכו להזיק כיון דאייעד אורחיה הוא אדם דרכו להזיק בישן ישן דרכו להזיק כיון דכייף ופשיט אורחיה הוא ושמירתן עליך אדם שמירת גופו עליו הוא ולטעמיך הא דתני קרנא ארבעה אבות נזיקין ואדם אחד מהן אדם שמירת גופו עליו הוא אלא כדאמר ליה רבי אבהו לתנא תני אדם שמירת גופו עליו הכא

מידי דהוה **אעבד ואמה.** ולפ כפירוש רש"י שפירש משום דמנן בהמוכל (לקמן דף פז.) עבד ואמה פגיעתן כו' לפ"ל ה"ל למינקט עבד ואמה ולפ מפרש ר"ת דנקט עבד ואמה משום דקאי ממתני' דסוף מסכת ידים ושמעת משום שמע יקניטנו רבו דכמוך מפורש התם: **לאו אע"ג** דכוונתו **להזיק אפ"ה פטורין.** ופ"ת עבד ואמה גופיה גילף מק"ו דאן להתחייב כיון דלאכלי לפ ידע טעמא דשמא יקניטנו רבו וע"ק כיון דידע ריפש דמתניתין דמסכת ידים (פ"ד מ"ו) מדנקט עבד ואמה ולפ נקט עבד ואמה ל"ק ס"ב [ג] מסתמא ידע סיפא וע"ק דעבד ואמה כשאין כוונתן להזיק נמי פטורין וי"כ מאי מייתי ו"ל דשפיר הוה ידע המקשה טעמא דשמא יקניטנו רבו ואפ"ה פריך כיון דעבד ואמה פטורין ואפילו באין כוונתן להזיק ואע"ג דלפ טייך טעמא דשמא יקניטנו רבו לתשם הוא [ד] דשפיר דמכוונו ויאמרו לפ מכוונו לכך פטירי בכל ענין ומפ שכוונתן גורם הפטור ס"ג קרן שכוונתו להזיק יש לנו לפוטרו ורב אשי פי' לפילו באין כוונתו להזיק מיכף טעמא דשמא רבה: **כשהזיק חב המזיק בו'.** לפ היינו כשהזיק קמ"ל מיהך כשהזיק מרבה לה: **למחשביה בהדי מועדין בו'.** ושמואל ס"ל דלפ ס"ל למשנינן שום מיזוק טפי מכריפש מבל אין ורגל אע"ג דמנח ליה בריפש מנח ליה בסיפא גבי מועדין משום מיזוק דמפרש האן מועדת לאכול את הלוף ורבי הילוכה ורקן נמי מנח ואע"ג דמנח בריפש כשהזיק חב המזיק לאתויי קרן מ"מ מנח ליה בסיפא משום תמיס מ"ס מנח ליה נמי בהדי מועדין ול"ת אמאי לפ חשיב לפ אמור ורבו גבי מועדים וי"ל דלפ חשיב לפ בעלי חיים מבל בור ואפ כך לי פעם ראשונה כמו פעם ג' וד':

בראי אדם שאין משלם את הכופר. הקשה ריב"ן מאי מומרא היא זו מאי לאין משלם את הכופר משום דקיש ליה בדרבה מיניה ומירן דשוגג נמי פטור מדמנח בדי חזקיה ואו"ש דלאו פרכא היא כלל [ה] דלפ מפטר משום קיש ליה בדרבה מיניה וכאן נמי אין שייך להזכיר מנח בדי חזקיה לאקמן בפ"ג (דף כו.) מאמע [ה] דאי לאו קרא דלעיל ולפ על האדם הוה ילפינן אדם משור שיתחייב מזיד מיתה וכופר ומעליו פטרי ליה אפילו שוגג דומיא דשור[ה] לאין מזיד לשור ומנח בדי חזקיה דפוטר אפילו שוגג היינו ממון שהזיק בשעת מיזיד מיתה ולאפוקי ממאן דאמרים בפ' לפו נערות (כתובות דף לה. ושם) הא אם יהיה לאמן לפ יענש דדוקא דין לאמן מנח חזקיה ולאמועינן לאו דוקא דין לאמן לפ יענש אלא אפי' שוגג לפ יענש: **כיון** דכייף **ופשיט אורחיה הוא.** בירושלמי יש דיון לפ מחייב אלא כשהשכיב עצמו אבל הכלים אבל אם יש היכלו כלים אלו ושבאן פטור להם גרמו לו וכן אם היה יש והלך חבירו ליש אלו והזיקו זה את זה הרשאון פטור והשתרון חייב: **ולטעמיך.** פירוש אפילו תימא מבעה זה השן: **אדם שמירת גופו עליו.** מכאן מסמע דלפ גרסינן בפתני' וממונם[ו] מדלפ פריך נמי הכי אדם ממונו הוא [ו] ומ"ה אין לריך למחקו כדפירשתי לעיל (ג: ד"ה וממונך):

מירי: הא קמבי אדם. בסיפא ולשה ליה למיתני בריפש: **למיחשביה בהדי מועדין הוא דאתא.** דקתני בחמשה תמין וחמשה מועדין ומקשיב להו ומזיל: **ומאי לא הרי.** דקתני בפתני' לא הרי השור בהרי המבעה לרב דאמר מבעה זה אדם: שור מועד שנגח אדם ומת משלם כופר הלכך מי כתב שור לא מתית אדם מיניה דאדם שהרג את מביריו במזיד נהרג בשוגג גולה ואינו משלם כופר: אדם החובל בחביריו חייב בחבירו דבריס לער ריפוי שבת ובושת אבל נזק לא קא חשיב דשור נמי נזק משלם אבל בהנך חרבעה דבריס אינו חייב כדמסקינן בזילתי כיצד הרגל מועדת (לקמן כו.) לחמרי' כי יתן חיס חוס בעמיתו[ז] חיס בעמיתו ולא שור בעמיתו: וקא פריך **הכי השתא** שור וכל מילי דשור היכי מצי למיתני בקרן דרכו להזיק. ולשמואל ליבא למיפרך לרגל ודאי דרכו לילך ולהזיק: **דכייף ופשיט.** את רגליו: **אורחיה הוא.** לאבר בלים שבלך מרגלותיו: וקא פריך מאי הא דקתני **ושמירתן עליך.** לאון זה אינו שייך אלא בנזקי ממונו:

ב) [ידים פ"ד מ"ז], ג) [ויקרא כה], ג) [ער תוס' פסחים ט:, ד"ה אלא], ד) ועי' במהר"ם שהאריך בתירוצים אל התוס', ובפאר פ"ו, ה) [בס"ח: דשור], ו) [בס"ח: וממונך], ז) [ומשום כור ותם נמי צריך למזקקו כל"ל עי' מהר"ם].

גליון הש"ס

תוס' ד"ה בשהזיק בו' אלא מאידך. לקמן דף ט ע"ב ועי' לקמן דף יג ע"ב בתוס' ד"ה בשהזיק: **שם ד"ה בראי בו' דלא** מפסר משום קלב"מ. עי' לקמן דף י ע"ב בכ"ש ד"ה משלם"ב בפ"ג: **בא"ד דאי לאו קרא דעליו.** עי' בפאר ירמיס לרמ"ס סי' רז:

רבינו חננאל

שן אין כוונתה להזיק אלא לאכל להנאתה, קרן כוונתה להזיק ואין לה הנאה. ואתא למילף מעבד ואמה דפטרי מרייהו. ודחי לה רב אשי, אטו עבד ואמה לאו טעמ' רבה אית בה במתניתין א) בסוף מסכת ידים תאמרו בעבדו ואמתו שיש בהן דעת שאם יקניטנו ילך וידליק גדישו שלחבירו ונמצא מחייבנו בכל יום. ולא עמד זה התירוץ ונדחה. **ותרץ רבא הכי** תנא שור לרגלו ומבעה לשנו כו'. וקרן מאי, שיירה. מאי טעמ' שן ורגל מועדין מתחילתן הן ותני להו ברישא. קרן דהוא תם ולכי מייעד הוי ליה מועד תנא ליה בסיפא, כשהזיק חב המזיק לאיתויי קרן. ושמואל מאי טעמ' לא אמ' כרב, אמ' לך אדם הא קתני ליה בסיפא דמתני', והאדם. ואמאי לא תנא ליה ברישא, דבנזקי ממונו קמיירי, ונזקי גופו לא קמיירי. ויש אומ' הלכה כשמואל. **ורב אמ' לך אדם** האי דקתני ליה בסיפא למיחשביה בהדי מועדין הוא דאתא. מאי לא ראי לא ראי, הכי קאמ' לא ראי השור שמשלם את הכופר כו' הצד השוה שבהן שדרכן להזיק. שור דרכו להזיק במועד. אדם דרכו להזיק בישן. ושמירתן עליך, אדם שמירת גופו עליו הוא, ופרק' כר' אבהו דאמ' לתנא תני אדם שמירת גופו עליו.

ו) עי' תוס' ד"ה מידי דהוה.

לג א מיי' פ"ו מהל' גניבה הלכה ט סמג עשין קנה טור ש"ע מ"מ סי' שמט סעיף ד: לד ב מיי' שם הלכה ט: